

Geachte voorzitter en leden van de Commissie Koninkrijksrelaties,

Zaterdag 10 oktober 2020 ging hier op het eiland - Sint Eustatius - tamelijk ongemerkt voorbij. Het was goed weer (zoals meestal) en er was weinig te doen, vooral als gevolg van de wereldwijde pandemie, veroorzaakt door het coronavirus. Weliswaar heeft het eiland in directe zin er niet heel veel van te lijden maar de angst ervoor wordt 'in stand gehouden' en mondkapjes maken steeds meer deel uit van een vertrouwd straatbeeld.

Toch was het de tiende verjaardag van een tamelijk ingrijpende omslag in het constitutioneel bestel in het Koninkrijk der Nederlanden. Tien jaar geleden werden Curaçao en Sint Maarten 'landen' binnen het koninkrijk (Aruba was dat al sinds 1986) en werden Bonaire, Sint Eustatius en Saba als 'openbaar lichaam' een deel van het 'land' Nederland.

Bij die gelegenheid hebben emeritus-hoogleraar Joop van den Berg en oud-journalist René Zwart een boek samengesteld waarin vijftig prominenten hun visie geven op hetgeen is geschied en 'hoe nu verder'. Volgens hen is het boek niet slechts een terugblik op 10-10-10 doch ook een les voor de toekomst. Deze zaterdag, 10 oktober 2020, heb ik het boek in één ruk uitgelezen. Het zijn vijftig betrekkelijk korte stukjes van mensen die deze geschiedenis zelf hebben meegemaakt, er dicht bij hebben gestaan of er, al dan niet beroepshalve, een mening over hebben of er gewoon (nog steeds) middenin staan.

Zelf heb ik de aanloop ernaartoe meegemaakt als niet meer dan geïnteresseerde en krantenlezende Nederlander, werkzaam en woonachtig in Europees Nederland. Nu ik sedert 2014 woon en werk op Sint Eustatius is deze betrokkenheid en interesse geïntensiveerd, niet in de laatste plaats omdat ik mij nog bijna dagelijks verbaas over de verschillen die er volgens mij niet zouden moeten zijn en die het voor de gewone Stataan er ook niet gemakkelijker op maken. Daar waar ik de vergelijking met Europees en Caribisch Nederland redelijk kan maken, kan menig Stataan dat niet omdat hij of zij nimmer in Europees Nederland is geweest (anders dan wellicht voor een vakantie, een studie of een familiebezoek). Dat maakt dat ik sommige dingen als een gemis ervaar die door de Stataan niet eens worden opgemerkt omdat het altijd al zo is geweest. Ik zeg het wel eens zo dat de Stataan een tweederangs Nederlander is - zo leert de praktijk van alledag - en het boek leert mij dat ik niet de enige ben die dat opmerkt.

Het lezen van de vijftig impressies maakt mij enigszins bescheiden: daar waar het zoveel mensen in zo lange tijd niet is gelukt om er iets moois van te maken, moet ik mij niet te veel illusies maken. Tegelijkertijd heb ik er wat moeite mee om te zien dat de dingen waar Europees Nederland jaren-, zo niet eeuwenlang over heeft gedaan om ze te hebben zoals ze nu zijn, niet voor alle Nederlanders

beschikbaar of bereikbaar zijn <sup>1</sup>. En, ik wist dat niet en ik ben evenmin materiedeskundige, wanneer ik lees dat de gelijkebehandelingswetgeving, voortvloeiend uit artikel 1 van de Grondwet, niet van toepassing is op Caribisch Nederland dan schaam je je toch de ogen uit het hoofd!

Liever wil ik niet al te lang stil staan bij hoe een en ander is gekomen. Veel belangrijker is het om na te denken over "hoe nu verder", gegeven waar we nu staan. In beginsel sta ik sympathiek tegenover de gedachte die dhr Aart G. Broek beschrijft: "maak van de Caribisch eilanden één provincie en zes gemeenten naar Nederlands model", maar ik vind dat die gedachte te strak in de leer is, en te weinig ruimte laat voor een specifiek Caribische of eilandelijke inbreng; bovendien schuilt er het gevaar dat één van de eilanden zich als een 'hoofdeiland' opwerpt waarmee de eerste schreden terug in de tijd zullen worden gezet. Meer maatwerk zou mij sympathieker voorkomen. In de bijdrage van prof. Hoogers zie ik een bevestiging van mijn idee daaromtrent, de constructie daartoe, althans een mijns inziens meer ideale oplossing bestaat eigenlijk al: maak van alle zes de Caribische eilanden een openbaar lichaam en kom nadere spelregels overeen en leg die (per eiland) vast in wetgeving.

Dat overeenkomen van nadere spelregels is overigens dan de uitdaging die werkelijk moet worden aangegaan. Het hele boek beschrijft een voortdurende, ongepaste arrogantie van Europees Nederland. Ik meen dat ook in mijn directe omgeving op Sint Eustatius duidelijk waar te nemen. Dat het land 'Nederland' het rijkst is in het Koninkrijk behoeft geen toelichting en dat de meeste kennis en kunde daar heerst evenmin, maar die zaken hoeven niet te worden uitgebuit in een open en eerlijk overleg waarbij de gelijkwaardige inbreng van de gesprekspartners een belangrijk uitgangspunt is. Oprechte interesse in elkaars bevindingen, tot elkaar gebracht in een gelijkwaardige dialoog waarbij luisteren 'goud' is en spreken 'zilver', is iets dat in de aanloop van 10-10-10 noch in de periode daarna werkelijk heeft plaatsgevonden. Misschien bij de evaluatie in 2015 maar de voorzitter van de evaluatiecommissie merkt daarover zelf op "Ik vind het teleurstellend dat er nauwelijks van het rapport is geleerd". In het dagelijks leven op Sint Eustatius handelt de regeringscommissaris, namens staatssecretaris Knops, ook zonder werkelijk overleg <sup>2</sup>.

---

<sup>1</sup> Een simpel voorbeeld: het BSN. Niemand heeft last van het hebben van een BSN maar je kunt er wel gemak van hebben, bijvoorbeeld bij het aanvragen van een DigiD of het openen van een rekening bij een NL-bank. De eerste stap die de Stataanse scholier moet doen wanneer hij of zij gaat studeren in Europees Nederland is het aanvragen van een BSN. Pas daarna komen zaken als bankrekening of studiefinanciering van DUO in beeld. Overigens zijn de producten van NL-banken en -verzekeringsmaatschappijen vooralsnog helemaal niet beschikbaar voor Caribische Nederlanders. Voor dit soort organisaties ben je gewoon 'buitenlander'.

<sup>2</sup> Overleg wordt geveinsd maar niet werkelijk gehouden. Luisteren vindt niet plaats en op het moment dat het daarvan dreigt te komen is het tijd om de vergadering te beëindigen. Als de discussie rondom de quarantainemaatregelen niet loopt zoals de regeringscommissaris het wil, dan veranderen de spelregels: 'essential workers' heten voortaan 'vital workers' en de suggestie wordt gewekt dat het nu allemaal heel anders is. Maar in werkelijkheid gaan mensen die binnenkomen op het eiland wel of niet in quarantaine al naar gelang de regeringscommissaris zulks bevindt. En als het mensen zijn die aan 'essentiële' projecten werken (die helemaal niet zo essentieel zijn in de zin van een 'zaak van leven of dood') dan lijkt de wil van de projecteigenaar (i.c. de investeerder) wet.

De constructie van het openbaar lichaam laat ruimte om de Nederlandse wetgeving (in zijn geheel! <sup>3</sup>) van toepassing te verklaren op Caribisch Nederland en - tegelijkertijd - deze, waar dat van toepassing is, te relativeren als gevolg van of ten faveure van lokale omstandigheden, gebruiken of ervaringen. Het komt mij voor dat de het vraagstuk of al dan niet of in welke mate autonomie een plaats moet krijgen in het lokaal bestuur op deze manier verstandig en waardig kan worden besproken en opgelost.

Tot zover een reflectie mijnerzijds na het lezen van het boek "Koninkrijk op Eieren". Ik raad iedereen aan het te lezen (en dan vooral, zoals de samenstellers het zeggen, als een les voor de toekomst).

Met vriendelijke groet,

Ir. J.H.T. (Jan) Meijer MBA,  
Bellevue Road 4, Upper Round Hill,  
Sint Eustatius, Caribisch Nederland.

Noot: In december 2020 verschijnt bij Uitgeverij Boekscout een boek van mw Teresa E. Leslie, Ph.D: "Eight years on Statia: Race, Coloniality and Development". Het manuscript werd aldus ontvangen door de uitgever: "*Het belang van jouw manuscript wordt al vanaf de eerste pagina duidelijk. Naarmate jouw onderzoek vordert, wordt het voor mij steeds helderder dat dit één van de onderwerpen is die het Nederlandse witte volk niet langer kan negeren. Je plaatst jezelf en jouw eigen ervaringen, zowel in de VS als op St. Eustatius, binnen het analytische kader en zet jezelf hiermee lijnrecht tegenover de (wit-) Nederlandse voorwendsels van objectiviteit en kleurenblindheid. Met zorgvuldig gekozen bronnen zet jij jouw onderzoek kracht bij. Doordat je jouw analyse hebt opgesplitst in drie delen, die toch een goede samenhang tonen, breng jij de systematische, hiërarchische koloniale structuur en relatie tussen Sint Eustatius en Nederland goed in beeld. Maar ook ga je nog een stap verder: niet alleen leg je de vinger op de zere plek(ken), maar je laat ook meteen zien hoe de bevolking van Sint Eustatius deze structuur en ongelijke machtsrelatie kan doorbreken, hoe ze hun eigen empowerment kunnen bereiken en actief mee kunnen helpen aan de ontwikkeling van het eiland*".

---

<sup>3</sup> In zijn geheel want de gehele wettelijke infrastructuur is toch - in mijn woorden - het geheel aan geaccumuleerde beschaving, zoals deze zich in Europees Nederland heeft opgebouwd. Laat de bewoners van Caribisch Nederland in gelijke mate meedelen in deze beschaving. Hieronder - vanzelfsprekend - het stelsel van uitkeringen, etc. mede te begrijpen. Het is toch onbegrijpelijk dat lokale ondernemers eerst hier lokaal moeten vernemen dat NOW 3.0 van toepassing wordt verklaard, terwijl dat in de rest van Nederland al het geval is.